

DOIK-053-5/17/MSo

Warszawa, 7.07.2017 r.

Stanisław Jurek

Na podstawie art. 13 ustawy z dnia 5 września 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2014 r. poz. 1195) informuję, iż Pana petycja z dnia 8 maja 2017 r. dotycząca wprowadzenia w ustawie z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. z 2014 r., poz. 827 z póź. zm.), zwanej dalej „ustawą”, możliwości zwrotu towaru przez konsumenta w terminie trzech dni bez podania przyczyny została przekazana do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w dniu 22 maja 2017 r. (sygn. BM-V.054.239.2017.AB).

Mając na uwadze, iż poruszony przez Pana problem dotyczy ustawy, która pozostaje w kompetencji Ministra Sprawiedliwości, Prezes UOKiK, pismem z dnia 5 czerwca 2017 r., wystąpił do Ministerstwa Sprawiedliwości o przedstawienie opinii, co do możliwości uwzględnienia zgłoszonej przez Pana propozycji zmian legislacyjnych.

Na podstawie odpowiedzi przekazanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości oraz własnej analizy obowiązujących regulacji, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Na wstępie należy wyjaśnić, że postulowana zmiana dotyczy ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta, której przepisy wdrażają do polskiego porządku prawnego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów.

Dyrektywa w sprawie praw konsumentów ma charakter harmonizacji zupełnej, co oznacza, że państwa członkowskie nie mogą utrzymywać ani wprowadzać do swojego systemu prawa przepisów odbiegających od rozwiązań, które zostały przyjęte w tej dyrektywie, w tym również przepisów surowszych lub łagodniejszych w celu zapewnienia innego poziomu ochrony konsumentów (art. 4 dyrektywy 2011/83/UE w sprawie praw konsumentów). W praktyce oznacza to, iż państwa członkowskie implementując przepisy dyrektywy do krajowego porządku prawnego muszą zachować poziom ochrony konsumentów identyczny jak w dyrektywie. Wprowadzając inne rozwiązania, niż określone w dyrektywie, mogą narazić się na zarzut jej nieprawidłowej implementacji. Przedmiotowa zasada maksymalnej harmonizacji znajduje oparcie nie tylko w przepisach dyrektywy, lecz także w licznych i ugruntowanym orzecznictwie TSUE (por. wyrok z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawach połączonych C-261/07 i C-299/07 VTB-VAB i Galatea; wyrok z dnia 14 stycznia 2010 r., ws. C-304/08 Plus Warenhandels-gesellschaft mbH; wyrok z dnia 10 lipca 2014 r. ws. C-421/12 Komisja Europejska v. Królestwo Belgii; wyrok z dnia 16 grudnia 2008 r. ws. C-205/07 Gysbrechts i Santurel Inter; wyrok z dnia 9 listopada 2010 r. ws. C-540/08 Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag).

Proponowana przez Pana zmiana zmierza do wprowadzenia w ustawie o prawach konsumenta uprawnienia, zgodnie z którym konsument mógłby w terminie trzech dni od

dnia zakupu zwrócić towar bez podawania jakiegokolwiek przyczyny, co w sensie prawnym oznaczałoby odstąpienie od umowy.

Odnosząc się do Pana postulatu należy wskazać, że przepisy omawianej ustawy zawierają już uprawnienie do odstąpienia od umowy. Na podstawie art. 27 tej ustawy konsumentowi przysługuje prawo do odstąpienia od umowy zawartej z przedsiębiorcą na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa bez podawania przyczyny i bez ponoszenia kosztów. Przyznając takie uprawnienie ustawodawca uwzględnił okoliczność, że konsument zawiera umowę z przedsiębiorcą w warunkach nietypowych, które rodzą szczególne zagrożenia dla interesów konsumenta. Umowy takie często bywają zawierane przez konsumenta pochopnie, w pośpiechu, bez dostatecznego przemyślenia. Konsument nierzadko akceptuje umowę bez uprzedniego zapoznania się ze wszystkimi jej warunkami i bez porównania konkurencyjnych ofert rynkowych. Na ogół pozostaje pod wpływem emocji lub różnorodnych technik sprzedażowych przedsiębiorcy, które opierają się na nacisku psychicznym lub wykorzystują element dezorientacji albo zaskoczenia.

Dlatego też zgodnie z art. 28 ustawy konsument może odstąpić od umowy (zawartej na odległość lub poza lokalem) w terminie 14 dni licząc od dnia objęcia rzeczy będącej przedmiotem umowy w posiadanie, a w przypadku umów np. o świadczenie usług od dnia zawarcia takiej umowy. Przy czym, jeżeli przedsiębiorca przed zawarciem umowy na odległość nie poinformował konsumenta o prawie odstąpienia od umowy, konsument może skorzystać z tego uprawnienia w terminie 12 miesięcy licząc od dnia zawarcia umowy albo objęcia rzeczy w posiadanie (art. 29 ust. 1 ustawy). Jeżeli jednak przedsiębiorca poinformował konsumenta o przedmiotowym uprawnieniu, konsument ma na jego realizację 14 dni licząc od dnia, w którym taką informację otrzymał (art. 29 ust. 2 ustawy). W przypadku skorzystania przez konsumenta z prawa odstąpienia od umowy zawartej na odległość, umowa taka uważana jest za niezawartą (art. 31 ustawy), a strony powinny dokonać wzajemnego rozliczenia (art. 32 - 36 ustawy).

Uprawnienie do odstąpienia obowiązuje *ex lege* (z mocy ustawy), niezależnie od postanowień umowy. Przepis ten stanowi transpozycję art. 9 ust. 1 dyrektywy 2011/83 do prawa polskiego. Należy zaznaczyć, że norma art. 27 - w interesie konsumenta - wprowadza odstępstwo od ogólnej zasady prawa cywilnego dotyczącej trwałości zawartych umów (*pacta sunt servanda*).

Mając na uwadze powyższe wyjaśnienia należy zwrócić uwagę, że wprowadzenie do ustawy o prawach konsumenta postulowanego przez Pana rozwiązania (odstąpienie od każdej umowy w terminie trzech dni bez podania przyczyny) prowadziłoby do naruszenia zasady harmonizacji zupełnej wynikającej z dyrektywy 2011/83 o prawach konsumentów, a tym samym narażałoby polskiego ustawodawcę na zarzut nieprawidłowej implementacji tej dyrektywy. Takie naruszenie wiąże się z postępowaniem przed Komisją Europejską oraz Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynikiem czego może być nałożenie kar pieniężnych na państwo naruszające wymogi dyrektywy. Opinię taką potwierdza również Ministerstwo Sprawiedliwości - organ odpowiedzialny za transpozycję przedmiotowej dyrektywy do polskiego porządku prawnego.

Dlatego też postulowana przez Pana zmiana nie może być uwzględniona.

Natomiast należy dodać, że w sytuacji, gdy zakupiony przez Pana towar okazał się wadliwy ma Pan możliwość wystąpienia do sprzedawcy z roszczeniem z tytułu rękojmi przysługującym na podstawie art. 560 i nast. ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459, z późn. zm.), zwanej dalej „Kc”. Zgodnie z art. 560 § 1 Kc, jeżeli rzecz sprzedana ma wadę, kupujący może złożyć oświadczenie o obniżeniu ceny albo odstąpieniu od umowy, chyba że sprzedawca niezwłocznie i bez nadmiernych niedogodności dla kupującego wymieni rzecz wadliwą na wolną od wad albo wadę usunie (...).

Natomiast stosownie do art. 560 § 2 Kc, jeżeli kupującym jest konsument, może zamiast zaproponowanego przez sprzedawcę usunięcia wady żądać wymiany rzeczy na wolną od wad albo zamiast wymiany rzeczy żądać usunięcia wady, chyba że doprowadzenie rzeczy do zgodności z umową w sposób wybrany przez kupującego jest niemożliwe albo wymagałoby nadmiernych kosztów w porównaniu ze sposobem proponowanym przez sprzedawcę (...).

Należy zwrócić uwagę, że obowiązujące przepisy przewidują dwa rodzaje sytuacji, kiedy konsument może odstąpić od umowy to: wyjaśnione powyżej odstąpienie od umowy zawieranej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa i odstąpienie od umowy w przypadku wady rzeczy, po spełnieniu ustawowych przesłanek.

Wszelkie zachowania przedsiębiorców wykraczające poza opisane powyżej obowiązki mają charakter dobrowolny i wynikają z przyjętej przez danego przedsiębiorcę polityki związanej z obsługą konsumentów (np. przyjmowanie zwrotu towarów w ciągu trzech dni od zakupu).

Z poważaniem
Janusz Jankowski